

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิงนับตั้งแต่การดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ใน ค.ศ. 2012 ถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของจีนที่มีความต่อเนื่องจากอดีต ซึ่งมีการก่อตั้งประเทศเป็นเวลายาวนานนับพันปี มีทั้งช่วงที่เป็นประเทศที่ยิ่งใหญ่ เจริญก้าวหน้า เป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่งหลายอย่าง ทำให้การขยายอำนาจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และช่วงที่ตกต่ำจากความขัดแย้งภายใน การสูญเสียเอกราช บ้านเมืองระส่ำระสาย มีสภาพกึ่งเมืองขึ้น ทำให้สิ้นสุดการขยายอำนาจของจีน และการรักษาเอกราชกลายเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของจีน อาณาจักรที่เคยยิ่งใหญ่ การขยายอำนาจของจีนถือเป็นความรู้สึกของผู้นำประเทศที่ถูกบ่มเพาะมา นับตั้งแต่อดีต กลายเป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้กับผู้นำทั้งสมัยจารีตและสมัยใหม่ ก่อกำเนิดเป็นสมมติฐาน ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม มุมมอง โลกทัศน์ ทักษะ ของผู้นำ ที่มีต่อการสรรค์สร้างความยิ่งใหญ่ของจีน อย่างต่อเนื่องนับจากอดีต ส่วนหนึ่งเป็นการใช้อำนาจแข็ง (hard power) และอำนาจอ่อนหรืออำนาจละมุน (soft power) ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของการขยายอำนาจของจีนระดับมหภาคหรือเป็นภาพกว้าง แบ่งเป็นสองช่วง ประกอบด้วย การขยายอำนาจของจีนสมัยจารีต ซึ่งเป็นการปกครองนับตั้งแต่อดีตจนถึง ค.ศ. 1912 และการขยายอำนาจของจีนสมัยใหม่ นับตั้งแต่ ค.ศ. 1912 ถึงปัจจุบัน

การขยายอำนาจของจีนสมัยจารีต ถือกำเนิดมานับตั้งแต่อดีตภายหลังการสถาปนาเป็นเมือง แวนแคว้น อาณาจักร และจักรวรรดิ จากกลุ่มขนาดเล็กขยายเป็นชนเผ่าที่ทำนบกบริเวณแม่น้ำฮวงโหและแยงซีเกียงขยายพื้นที่ จนกลายเป็นการถือกำเนิดของอารยธรรมของชาวจีนซึ่งนำไปสู่การถือกำเนิดราชวงศ์ของจีนที่มีบทบาททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นราชวงศ์ของชาวจีนเอง ที่สำคัญ คือ ราชวงศ์ฉิน โจว อั้น สยุ ถึง ซ้อง และหมิง และราชวงศ์ที่สถาปนาภายหลังการรุกรานจากภายนอก ที่สำคัญ คือ ราชวงศ์หยวน ของชาวมองโกล และราชวงศ์ชิงของชาวแมนจู นับเป็นรัฐจารีตที่ด้านการเมือง มีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ฮองเต้หรือจักรพรรดิเป็นโอรสแห่งสวรรค์ มีการปกครองแบบรวมศูนย์ ด้านเศรษฐกิจ มีระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างมาก ส่งผลต่อการอพยพออกสู่ภายนอก มีการค้าขายส่วนใหญ่ในเมือง มีเส้นทางติดต่อกับภายนอกที่สำคัญบางช่วงเวลาผ่านเส้นทางสายไหม (silk road) ด้านสังคม ปรัชญาขงจื้อ มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดสังคมจีน เล่าจื้อ และพระพุทธศาสนาเมื่อทิพโลในจีนภายหลัง ก่อให้เกิดการผสมผสานทางศาสนาและความเชื่อ ความพยายามขยายอำนาจของจีนทำให้ฮองเต้หลายพระองค์กลายเป็นจักรพรรดิ (emperor) ที่ปกครองจักรวรรดิ (empire) นับเป็นช่วงที่จีนมีอำนาจสูงสุด ปกครองดินแดนไกลโพ้นอย่างกว้างขวาง แต่การขยายอำนาจ

ของจีนสมัยจารีตส่วนใหญ่เป็นการใช้อำนาจแข็งที่มีพละานุภาพทำลายเมือง แวนแคว้น อาณาจักรอื่น การผนวกหรือการหลอมรวมเมือง แวนแคว้น อาณาจักรอื่นให้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรหรือจักรวรรดิจีน

ความตกต่ำของจีนที่สำคัญและก่อให้เกิดการสะดุดของการขยายอำนาจมาจากการคุกคามจากภายนอก ที่สำคัญ คือ อังกฤษ ภายหลังจากปฏิวัติอุตสาหกรรมสำเร็จนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 กลายเป็นการปะทะระหว่างโลกใหม่ที่มีมหาอำนาจตะวันตกหลายประเทศ อังกฤษเป็นตัวอย่างที่สำคัญ กับโลกเก่าที่มีจีน มหาอำนาจยุคจารีตเป็นตัวอย่างที่สำคัญ นำไปสู่สงครามที่สิ้นสุดด้วยความปราชัยของจีนเสมอ นับตั้งแต่สงครามฝิ่น นำมาสู่การทำสนธิสัญญานานกิง ใน ค.ศ. 1842 ทำให้ปัญญาชนและชาวจีนจำนวนมากที่ไม่พอใจก่อกบฏไต้หวัน แต่รัฐบาลจีนปราบปรามอย่างรุนแรง ความร่วมมือระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสที่นำไปสู่สงครามธนู (The Arrow War) ก่อให้เกิดเป็นสนธิสัญญาเทียนสิน (Treaty of Tientsin) ใน ค.ศ. 1858 การรุกรานของญี่ปุ่น นำไปสู่การทำสนธิสัญญาชิโมเนเซกิ (Treaty of Shimonoseki) ใน ค.ศ. 1895 ทำให้ญี่ปุ่นครอบครองเกาหลี ไต้หวัน และเกาะบางแห่ง กองทัพนานาชาติที่ประกอบด้วย อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี รัสเซีย เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เข้าปราบปรามขบวนการลับฮื่อ โห ฉวน ที่รัฐบาลจีนสนับสนุน ที่กลายเป็นกบฏนักมวยใน ค.ศ. 1900 ทำให้จีนนับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เสมือนเป็นรัฐกึ่งเมืองขึ้น และกลายเป็นคนป่วยแห่งเอเชีย (Sick man of Asia) ความพ่ายแพ้ที่มีต่อเนื่อง การก่อตัวของขบวนการกู้ชาติ และความล้มเหลวในการปรับตัวของราชสำนัก นำไปสู่การสิ้นสุดของรัฐจารีตภายหลังจากโค่นล้มราชวงศ์ชิงใน ค.ศ. 1912 ของพรรคก๊กมินตั๋ง ที่มี ดร. ซุนยัตเซ็น เป็นผู้นำ

ช่วงรอยต่อของความเปลี่ยนแปลงของจีนจากโลกเก่าสู่โลกใหม่แทบไม่ปรากฏการขยายอำนาจของจีน หากแต่ภารกิจสำคัญของชนชั้นปกครองมาจากความพยายามรักษาอำนาจของประเทศให้ได้อย่างต่อเนื่อง แต่จีนกลับสูญเสียดินแดนจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง ดินแดนไซบีเรียตะวันออก มองโกเลียนอกที่กลายเป็นประเทศมองโกเลียในปัจจุบัน แมนจูเรีย และทิเบต นับเป็นตัวอย่างสำคัญของดินแดนที่สูญเสียช่วงนั้น ความขัดแย้งและสงครามที่มีมาตลอดสะท้อนถึงความล้มเหลวจากการปรับตัวของราชสำนักจีนซึ่งไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ และกลายเป็นประวัติศาสตร์อัปยศของจีนและความตกต่ำอย่างถึงที่สุดที่ส่งผลต่อปัจจัยทางจิตวิทยาต่อผู้นำจีนของพรรคคอมมิวนิสต์ส่งผ่านสู่ผู้ปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ต้องนำเงินฝางสู่การเป็นมหาอำนาจชั้นนำระดับโลกสมัยใหม่ให้ได้ สี่จีนผิงกลายเป็นตัวอย่างของผู้นำ ผู้ปกครอง ชนชั้นนำคนสำคัญ ที่มองประวัติศาสตร์อัปยศของจีนอย่างลุ่มลึก จากด้านการเมืองที่มีการกล่าวถึงการเผชิญหน้ากับมหาอำนาจตะวันตกที่เปรียบเทียบกับสงครามฝิ่นครั้งที่ 1 ซึ่งนำไปสู่การทำสนธิสัญญานานกิงใน ค.ศ. 1842 ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิด อุดมการณ์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการ โครงการ เพื่อการขยายอำนาจของจีนเสมอ และด้านเศรษฐกิจ ที่มีการกล่าวถึงเส้นทางสายไหมที่กลายเป็นเครื่องมือสำคัญของอภิมหาโครงการขนาดใหญ่ของจีนผ่านเส้นทางสายไหมใหม่หรือหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางและมีธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเป็นเบื้องหลังสนับสนุนการขยายอำนาจของประเทศ

การขยายอำนาจของจีนสมัยใหม่ แบ่งเป็นสองช่วง คือ การสถาปนาสาธารณรัฐจีนใน ค.ศ. 1912 กับการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ. 1949

การถือกำเนิดการสถาปนาสาธารณรัฐจีนใน ค.ศ. 1912 นับเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายอำนาจของจีนสมัยใหม่ แต่ความเข้มแข็งภายในนับเป็นส่วนสำคัญ เพราะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของประเทศเป็นวงกว้างขวาง จากความพยายามปลดปล่อยพันธนาการตะวันตกและญี่ปุ่นของจีน นำไปสู่การเรียกร้องการปฏิบัติอย่างเสมอภาคของตะวันตก การสถาปนาระบบประชาธิปไตย สังคมใหม่และทำลายสังคมเดิม การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม การรณรงค์สนับสนุนการจัดระบบความคิดแบบวิทยาศาสตร์ แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรอยต่อสำคัญของช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญมาจากการก่อตัวของรัฐสมัยใหม่บนรัฐจารีตเดิม เป็นการกลับไปกลับมาของระบอบการปกครอง การเข้าสู่ยุคนายทุนขุนศึก ตลอดนับตั้งแต่ทศวรรษแรกของการสถาปนาสาธารณรัฐจีนและความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากการทับซ้อนของอำนาจมาจากการสถาปนาพรรคคอมมิวนิสต์จีนตามอุดมการณ์ทางการเมืองแบบมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ ใน ค.ศ. 1921 มีเหมาเจ๋อตงและโจวเอินไหลเป็นแกนนำภายหลัง พรรคบอลเชวิคซึ่งภายหลังคือพรรคคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตสนับสนุน ก่อให้เกิดการต่อสู้แย่งชิงและช่วงชิงอำนาจทำให้จีนต้องเผชิญกับความขัดแย้งจากสงครามภายใน ระหว่างความเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากการปฏิรูป (reformation) ตามแนวทางของพรรคก๊กมินตั๋ง กับความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและถอนรากถอนโคน ที่เป็นการปฏิวัติ (revolution) ตามแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

การกวาดล้างพรรคคอมมิวนิสต์เป็นไปอย่างรุนแรงและต่อเนื่องนับตั้งแต่ ค.ศ. 1927 ภายหลังจากดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสาธารณรัฐจีนของจอมพลเจียงไคเช็ค แทนที่ ดร. ซุนยัตเซ็น ซึ่งถึงแก่อสัญกรรมใน ค.ศ. 1925 นับเป็นสงครามกลางเมืองที่สำคัญ การปราบปรามอย่างรุนแรงและการทารุณกรรมของสมาชิกพรรคก๊กมินตั๋งที่ปฏิบัติต่อพรรคคอมมิวนิสต์ทำให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่หลงเหลืออยู่ปราศจากการสถาปนาสังคมคอมมิวนิสต์ ความร่วมมือระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จากความช่วยเหลือในการเจรจาของสหรัฐอเมริกาถือกำเนิดจากการรุกรานของญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1937 และก้าวสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1939 ถึง 1945 ทำให้ชาวจีนเสียชีวิตเป็นจำนวนมากกว่า 20 ล้านคน และจีนมีความเสียหายเป็นมูลค่ามหาศาล พื้นที่และเมืองสำคัญหลายแห่งกลายเป็นสมรภูมิรพณาสูร นำมาสู่ความสูญเสียอย่างประมาณค่าไม่ได้ และการเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรของจีนซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งที่เป็นรัฐบาลกับพรรคคอมมิวนิสต์ ทำให้จีนได้รับดินแดนคืนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ล้นสุดลง ดินแดนที่สำคัญ คือ เกาะฟอร์โมซาหรือไต้หวัน มงเลียใน และซินเกียง นับเป็นการขยายอำนาจของจีนที่ถือกำเนิดภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ความร่วมมือระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เพราะรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งต้องเผชิญกับความขัดแย้งและสงครามเต็มรูปแบบกับญี่ปุ่น ก่อให้เกิดการสูญเสียกำลังพล ไพร่พล ที่เป็นทหารและพลเรือน อาวุธยุทโธปกรณ์ ยุทธปัจจัย จำนวนมาก เป็นการบั่นทอนและทำลายขวัญและกำลังใจเป็นอันมาก นับเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งปฏิบัติการใน

พื้นที่ที่ห่างไกลทำสงครามจรยุทธ์กับญี่ปุ่น ทำให้สูญเสียกำลังพลน้อยกว่า แม้มีอาวุธยุทธโศปกรณ์ ยุทธปัจจัย ที่ล้ำสมัยมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับทหารของพรรคก๊กมินตั๋ง แต่พรรคคอมมิวนิสต์ใช้โอกาสนี้ปลดปล่อยพื้นที่เป็นจำนวนมาก มีการจัดตั้งรูปแบบการปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์อย่างต่อเนื่องในเขตการปกครอง ทำให้ได้เปรียบจากการยึดครองพื้นที่เมื่อสงครามสิ้นสุดลง แต่การทำลายพรรคคอมมิวนิสต์ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เผชิญศึกสองด้านทั้งทหารจากกองทัพญี่ปุ่นและรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง

ความบอบช้ำของพรรคคอมมิวนิสต์ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เกือบสิ้นสภาพ แต่การปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นของสหภาพโซเวียตและมอบให้พรรคคอมมิวนิสต์นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เข้มแข็ง และก่อกำเนิดเป็นสงครามกลางเมืองแทบทันทีภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ความล้มเหลวของสหรัฐอเมริกาที่เป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ใน ค.ศ. 1947 ทำให้สงครามกลางเมืองระหว่างรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ระหว่าง ค.ศ. 1945 ถึง 1949 ขยายตัวอย่างกว้างขวางและสิ้นสุดลงด้วยชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์จากการยึดครองแผ่นดินใหญ่ทั้งหมด นำมาสู่การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงสี่ปีเศษ

การขยายอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ทำให้มีชัยชนะเหนือรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋งมีสาเหตุสำคัญมาจาก (ก) ด้านการเมืองการปกครอง ที่สำคัญ คือ การก่อตัวของลัทธิชาตินิยม การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนของเกษตรกรส่วนใหญ่ พฤติกรรมที่โหดร้ายทารุณ เขี้ยมโหด ของทหารญี่ปุ่น ก่อให้เกิดความรักชาติบ้านเมือง การกดขี่ข่มเหงและการขาดระเบียบวินัยจากเจ้าหน้าที่ของรัฐช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การฉ้อราษฎร์บังหลวง ความอ่อนแอของรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง การปลุกกระตมของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (ข) ด้านเศรษฐกิจ ที่สำคัญ คือ ปัญหาและวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ความล้มเหลวของรัฐบาลในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวนาเกิดความสนใจในนโยบายพรรคคอมมิวนิสต์ ที่สำคัญ คือ การปฏิรูปที่ดิน (ค) ด้านสังคม คือ บทบาทของปัญญาชนจีนที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์ทำให้มีอำนาจและอิทธิพลขึ้นนำมติมหาชนและความคิดเห็นของประชาชนให้คล้อยตามนโยบายพรรค ที่สำคัญ คือ นโยบายปฏิรูปที่ดิน บทบาทกองทัพปลดแอกแห่งชาติ เป็นทหารที่มีระเบียบวินัย มีความสามารถด้านการรบจนมีบทบาทปลดแอกชนบท ความสามารถของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ปรับอุดมการณ์มาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ ให้เข้ากับสังคมจีนที่มีความแตกต่างด้านสภาพทางสังคม การลดการแทรกแซงจากต่างประเทศ ทำให้มีการยอมรับอย่างกว้างขวางในคนชนบท เท่ากับเป็นการขยายฐานมวลชนที่เป็นแนวร่วม และความเห็นใจของประชาชนที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถูกพรรคก๊กมินตั๋งทำลาย กวาดล้าง และปราบปราม ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง

ช่วงการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน การขยายอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำไปสู่การปกครองจีนแผ่นดินใหญ่ทำให้จอมพลเจียงไคเช็ค ทหาร และสมาชิกพรรคก๊กมินตั๋ง จำนวนกว่าสองล้านคน อพยพไปได้หัววัน และพรรคคอมมิวนิสต์สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือจีนใน ค.ศ. 1949 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้ง

ภายในและภายนอกของประเทศอย่างกว้างขวาง จากผู้นำรุ่นที่หนึ่ง คือ เหมาเจ๋อตง โจวเอนไหล จอมพลจูเต๋อ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ แบ่งเป็น ด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง มีการนำระบบเผด็จการเบ็ดเสร็จนิยมปกครองประเทศ ช่วงแรกภายหลังการยึดครอง พรรคคอมมิวนิสต์เผชิญปัญหาการประสานร่วมกันเพื่อจัดตั้งที่ประชุมปรึกษาประชาชนชาวจีน เพื่อร่วมมือระหว่างสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์กับประชาชนจนภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใน ค.ศ. 1954 ทำให้จัดตั้งองค์การบริหารส่วนกลางและท้องถิ่น มีการนำระบอบสังคมนิยมมาใช้เพื่อวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ แต่การเผชิญปัญหาที่ถือกำเนิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างผู้นำจนนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงผู้นำใน ค.ศ. 1958 แต่ความขัดแย้งยังมีต่อเนื่องจากการกล่าวหาลัทธิแก่ของตั้ง เสี่ยวผิงจากเหมาเจ๋อตง เป็นความขัดแย้งในการพัฒนาประเทศนำไปสู่การปฏิวัติวัฒนธรรมนับตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 ต่อเนื่องจนเมื่อโจวเอนไหลและเหมาเจ๋อตงถึงแก่อสัญกรรมใน ค.ศ. 1976 แก๊งสี่สหายมีบทบาทสำคัญ จนนำไปสู่การจับกุม และหมิ่นประมาท ทำให้ตั้งเสี่ยวผิง กลับมามีอำนาจ และมีบทบาทผลักดันผู้นำทางการเมือง ที่สำคัญ คือ จ้าวจื่อหยาง หูเย่าปิง หยางชางคุน และหลี่เฉิง นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 ถึง 1990 มีการกำหนดนโยบายสี่ทันสมัย (The Fourth Modernization) นับเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างกว้างขวาง

ด้านเศรษฐกิจ มีการนำระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์มาใช้เพื่อขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนนำไปสู่การปฏิรูปที่ดินในชนบท การเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตในเมือง มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกใน ค.ศ. 1953 ซึ่งแสดงถึงอิทธิพลของสหภาพโซเวียต การรวมศูนย์การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม ส่งผลให้อุตสาหกรรมเติบโตอย่างกว้างขวาง มีการจัดตั้งสหกรณ์การผลิตเพื่อการเกษตรขั้นพื้นฐาน และสหกรณ์การผลิตขั้นก้าวหน้าภายหลัง เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมควบคู่เกษตรกรรม การก้าวกระโดดเพื่อเพิ่มผลผลิตทุกด้าน และการสถาปนาคอมมูนประชาชนให้เป็นหน่วยการผลิต แต่ภายหลังกลับเกิดปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ การขาดแคลนอาหาร ท่ามกลางความขัดแย้งของผู้นำทางการเมือง ทำให้มีการแก้ปัญหาภายหลังการกลับมาของตั้งเสี่ยวผิงด้วยการกำหนดนโยบายสี่ทันสมัย ที่เน้นการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การทหาร และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นับตั้งแต่ ค.ศ. 1978

การถึงแก่อสัญกรรมของตั้งเสี่ยวผิงใน ค.ศ. 1997 นับเป็นการสิ้นสุดผู้นำรุ่นที่สอง ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ด้านการเมือง คือ การเปิดโอกาสให้เจียงเจ๋อหมิน เพิ่มบทบาทอย่างสำคัญ มีการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของจูหรงจี และประธานสภาประชาชนของหลี่เฉิง ที่สานต่อนโยบายสี่ทันสมัยของตั้งเสี่ยวผิงที่เสนอแนวคิดสามตัวแทน ประกอบด้วย พรรคคอมมิวนิสต์ที่เปิดโอกาสให้นักธุรกิจภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และพนักงานระดับสูง เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ นับเป็นความเปลี่ยนแปลงสำคัญของผู้นำรุ่นสาม และด้านเศรษฐกิจ คือ การทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกใน ค.ศ. 2001 ทำให้เน้นการพัฒนา

อุตสาหกรรมส่งสินค้าไปจำหน่ายทั่วโลกโดยไม่มีกีดกันสินค้าด้วยมาตรการด้านภาษี และการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประเทศกลายเป็นโรงงานของโลกภายหลัง

การเกษียณของผู้นำรุ่นสามเพราะมีอายุเกิน 70 ปี ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง จากการดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ของหูจิ่นเทา นับเป็นผู้นำรุ่นที่สี่ที่มีบทบาทสำคัญจากการผูกขาดอำนาจทั้งพรรค รัฐบาล และกองทัพ เป็นการสืบทอดอำนาจอย่างเป็นระบบและเป็นไปอย่างราบรื่น ด้านเศรษฐกิจ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างที่สำคัญ คือ ความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ ขณะที่ด้านตะวันออกเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ตรงข้ามกับด้านตะวันตกที่เป็นมณฑลภายในที่ยากจน ขาดแคลนนับตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐาน ที่สำคัญ คือ ถนนและทางรถไฟ แม้มีทรัพยากรจำนวนมาก ก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งถนน ทางรถไฟ ที่เน้นการเชื่อมระหว่างมณฑล เชื้อน ที่สำคัญ คือ เชื้อนสามผา จัดเป็นเชื้อนที่ใหญ่ที่สุดในโลก เพื่อการผลิตไฟฟ้า และการคมนาคม การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนทะยานขึ้นอย่างมาก จนกลายเป็นมหาอำนาจอันดับสองของโลก กลายเป็นยักษ์ที่ตื่นจากหลับ มีการเพิ่มความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือภูมิภาคที่ห่างไกล ที่สำคัญ คือ เอเชียตะวันตกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง และแอฟริกา

การขึ้นสู่อำนาจของสีจิ้นผิงนับตั้งแต่ ค.ศ. 2012 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของจีน จากการสิ้นสุดอำนาจของผู้นำรุ่นสี่ ก้าวสู่ผู้นำรุ่นที่ห้า ทั้งภายในประเทศ ที่สำคัญ คือ การจัดการรวมอำนาจภายในพรรคคอมมิวนิสต์อย่างเบ็ดเสร็จ และต่างประเทศ ที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายเชิงรุกกับต่างประเทศที่มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์อย่างกว้างขวางทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียใต้ เอเชียกลาง เอเชียตะวันตกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง แอฟริกา เป็นผลกระทบทั่วโลก ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาจากบารัค โอบามา เป็นนายโดนัลด์ ทรัมป์ ที่มีนโยบายอนุรักษ์นิยมและขวาจัดภายหลังการเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 2016 และชัยชนะของนายชินโซะ อาเบะ จากพรรคเสรีประชาธิปไตย เท่ากับญี่ปุ่นกำลังฟื้นตัวกลับมาเข้มแข็ง

การกำหนดนโยบายต่างประเทศจากการใช้อำนาจที่เข้มแข็งหรืออำนาจแข็ง (Hard Power) ของสีจิ้นผิงนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นไปเพื่อสนองตอบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ตัวอย่างที่สำคัญ คือ การจัดตั้งกลุ่มประเทศบริกส์ (BRICs) ที่ประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ตรงกับสมัยหูจิ่นเทา และภายหลังมีแอฟริกาใต้เป็นสมาชิก ซึ่งมีความต่อเนื่องมานับตั้งแต่ ค.ศ. 2001 และขยายตัวเป็นกลุ่มประเทศบริกส์พลัส (BRICs Plus) ซึ่งประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย สาธารณรัฐประชาชนจีน แอฟริกาใต้ และประเทศที่มีศักยภาพและปัจจัยแห่งอำนาจจำนวนหนึ่งเข้าร่วมประชุม และด้านเศรษฐกิจ ตัวอย่างที่สำคัญ คือ การกำหนดนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง การจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย

การกำหนดนโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) หรือนโยบายเส้นทางสายไหมใหม่ ถือเป็นกำเนิดระหว่างการเดินทางเยือนเอเชียกลางและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสีจิ้นผิง ระหว่างเดือนกันยายนถึงตุลาคม ค.ศ. 2013 เป็นการเสนอโครงการจัดตั้งเส้นทางสายไหมใหม่ทางบกหรือแถบเศรษฐกิจสายไหม และเส้นทางสายไหมทางทะเลในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ทำให้เป็นที่สนใจของประเทศและนานาชาติจำนวนมาก การประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์ของสาธารณรัฐประชาชนจีนครั้งที่ 18 ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2013 เป็นการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายเพื่อปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรอบด้าน มีการนำเสนอการผลักดันแถบเศรษฐกิจสายไหม และเส้นทางสายไหมทางทะเลในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เป็นโครงสร้างและกระบวนการปลดปล่อยการปิดกั้นและเปิดพรมแดนออกไปสู่การกำหนดรูปแบบที่สำคัญอย่างรอบด้าน เป็นการรายงานของนายหลี่เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มีต่อการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติชุดที่ 12 ครั้งที่ 2 ใน ค.ศ. 2014 ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงพาณิชย์ ร่วมกันส่งเสริมวิสัยทัศน์และการปฏิบัติต่อการสร้างแถบเศรษฐกิจสายไหม และเส้นทางสายไหมทางทะเลในคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ศิริเพ็ชร ทฤษฎาวดี, 2561 : 8-52)

ประเทศสมาชิกอาเซียนนับเป็นศูนย์กลางสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพราะเป็นการกำหนดนโยบายแถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมตามลำดับ จากสาธารณรัฐประชาชนจีน อาเซียน เอเชียใต้ ถึงมหาสมุทรอินเดีย ส่วนเส้นทางสายไหมทางทะเลในคริสต์ศตวรรษที่ 21 จากทะเลของสาธารณรัฐประชาชนจีน สู่มหาสมุทรอินเดีย และจากทะเลของสาธารณรัฐประชาชนจีนผ่านทะเลตอนใต้ ไปมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้มีนัยต่อการจัดตั้งหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่ประเทศสมาชิกอาเซียนกลายเป็นศูนย์กลางและคลื่นการพัฒนาแห่งใหม่ นำมาสู่โอกาสและการท้าทายรูปแบบใหม่ เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับสาธารณรัฐประชาชนจีน (ศิริเพ็ชร ทฤษฎาวดี, 2561 : 8-53)

การจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) มาจากแนวคิดของสีจิ้นผิงของสาธารณรัฐประชาชนจีน จนกลายเป็นความตกลงว่าด้วยธนาคารเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของเอเชียใน ค.ศ. 2014 และเป็นที่มาของการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของเอเชียใน ค.ศ. 2015 มีสำนักงานใหญ่ที่กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่เปิดทำการใน ค.ศ. 2016 มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการปฏิรูปภายในและการลดการพึ่งพาระบบมาตรฐานเงินดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชียเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเงินระหว่างประเทศให้รอบด้านและครบถ้วน การกระตุ้นการพัฒนาแบบบูรณาการ การรวมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเอเชีย การผลักดันการปรับสมดุลทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการสร้างระเบียบในการปฏิรูปการเงินระหว่างประเทศ ทำให้มีประเทศเป็นสมาชิกและให้สัตยาบันมากกว่า 30 ประเทศใน ค.ศ. 2019 นับเป็นโครงการที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง แม้สหรัฐอเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่นต่อต้าน แต่ประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศ และจำนวนมากเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา ที่สำคัญ คือ อังกฤษ เยอรมนี อิตาลี ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และ

ประเทศกำลังพัฒนา อาทิ ฟิลิปปินส์ เป็นต้น ต่างเข้าร่วมเป็นสมาชิก (ศิริเพ็ชร ทฤษณาวดี, 2561 : 8-53 – 8-54) เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นตัวอย่างของยุทธศาสตร์และนโยบายของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง ด้านเศรษฐกิจ ทั้งการพัฒนา การค้า การเงิน การลงทุน และความช่วยเหลืออย่างกว้าง

การดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์และประธานาธิบดีของสีจิ้นผิง นับเป็นช่วงที่สาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน (Gross Domestic Product : GDP) ที่ขยายตัวอย่างก้าวกระโดดหลายช่วงเวลา แต่การเผชิญกับความผันผวนและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระดับระหว่างประเทศจากวิกฤตการณ์หนี้ด้อยคุณภาพ (Subprime Crisis) หรือวิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis) ของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 2008 และวิกฤตการณ์ยูโรโซน (Eurozone Crisis) ของสหภาพยุโรปใน ค.ศ. 2009 ที่แพร่ขยายไปทั่วโลก และเศรษฐกิจภายในจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องนับตั้งแต่ที่มีการเปิดประเทศเพื่อรองรับการลงทุนระหว่างประเทศจากภายนอกหรือต่างประเทศ ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในของประเทศยกระดับที่สูงขึ้น ทำให้แม้ตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจะมีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่อัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกลับมีแนวโน้มเติบโตในอัตราที่ลดลง การขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ลดลงนับเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สีจิ้นผิง ขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อความมั่นคงและมั่งคั่งสำหรับประเทศในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้น ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิงที่ถือกำเนิดต่อเนื่องจากผู้นำรุ่นที่สองสมัยเติ้งเสี่ยวผิง ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากนโยบายสี่ทันสมัยที่ก่อตั้งนับตั้งแต่ ค.ศ. 1978 และเป็นนโยบายสาธารณะที่มีผลอย่างกว้างขวางนับตั้งแต่ ค.ศ. 1979 ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง จนทำให้จีนมีอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นตัวเลขสองหลักมากกว่าทศวรรษ การเข้าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การการค้าโลกนับตั้งแต่ ค.ศ. 2001 ทำให้จีนเพิ่มมูลค่าการค้ากับประเทศทั้งหลายทั่วโลก และส่งเสริมบทบาทของจีนนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการต่างประเทศและยุทธศาสตร์ของจีนที่เป็นไปเชิงรุกจากอำนาจละมุน (soft power) มีผู้นำรุ่นที่สาม คือ เจียงเจ๋อหมิน และผู้นำรุ่นที่สี่ คือ หูจิ้นเทา ใช้ และเน้นความเปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจแข็ง (Hard power) ที่มีผู้นำรุ่นที่ห้า คือ สีจิ้นผิง ใช้ ซึ่งเป็นจุดหลักของการวิจัยจีน นับเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าศึกษาอย่างยิ่ง

การวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง จึงนับเป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อม บริบท และปัจจัยระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อนานประเทศทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตัวอย่างที่สำคัญ คือ ประเทศไทยที่ต้องปรับตัวหลายด้าน งานวิจัยชิ้นนี้จึงนับเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาควิชาการ ที่สำคัญ คือ สถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และภาคปฏิบัติที่ประกอบด้วย กระทรวง กรม และหน่วยงานราชการทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง นับเป็นการให้ภาพรวมเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

การวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง มีคำถามหลักของการวิจัย คือ

1.2.1 การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง เป็นอย่างไร

จากคำถามการวิจัยนำไปสู่คำถามย่อยของการวิจัย ประกอบด้วย

1.2.1.1 การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยก่อนสีจิ้นผิงมีความเป็นมาอย่างไร

1.2.1.2 ปัจจัยที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิงเป็นอย่างไร

1.2.1.3 สาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิงเป็นอย่างไร

1.2.1.4 ผลกระทบจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิงเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยก่อนสีจิ้นผิง

1.3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

1.3.3 เพื่อศึกษาสาระสำคัญของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

1.3.4 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง แบ่งออกเป็นสามด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านเวลา และด้านพื้นที่

1.4.1 ด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหาการวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง แบ่งเป็น ความเป็นมา นับตั้งแต่อดีตจนถึงก่อนการขึ้นสู่อำนาจสูงสุดของสีจิ้นผิง ปัจจัยที่แบ่งเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สาระสำคัญ ที่สำคัญ คือ โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ วิธีการ ยุทธวิธี และผลกระทบ ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

1.4.2 ด้านเวลา

ด้านเวลา เป็นการวิจัยช่วงเวลานับตั้งแต่การขึ้นสู่อำนาจสูงสุดของสีจิ้นผิงที่นำมาสู่การขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วง ระหว่าง ค.ศ. 2012 ถึง ค.ศ. 2020

1.4.3 ด้านพื้นที่

ด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ส่วนหนึ่งมีความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ การกระทำ การปฏิบัติการ หรืออื่นใด กับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศอื่น ภูมิภาค และโลก ที่สำคัญ คือ เอเชียกลาง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และเอเชียตะวันตกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง

1.5 กรอบการวิจัย

1.5.1 ความเป็นมาของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนก่อนสี่จิ้นผิง พิจารณา (ก) ปัจจัยทางการเมือง ที่สำคัญ คือ ด้านการเมืองการปกครองทางประวัติศาสตร์ก่อน ค.ศ. 1949 การเมืองการปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ระหว่าง ค.ศ. 1949 ถึง 2012 (ข) ด้านเศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจของจีนทางประวัติศาสตร์ก่อน ค.ศ. 1949 ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจีนภายหลังการปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ถึงช่วงก่อนนโยบายสี่ทันสมัย ระหว่าง ค.ศ. 1949 ถึง 1978 ความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจจีนหลังจากนโยบายสี่ทันสมัยนับตั้งแต่ ค.ศ. 1979 ถึง 2012 และ (ค) ด้านสังคม เป็นการพิจารณาความเปลี่ยนแปลงทางสังคมของจีน ที่สำคัญ คือ ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประชากร และเมือง ทั้งหมดเป็นการอธิบาย พรรณนา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความเปลี่ยนแปลงเป็นภาพรวมตามลำดับช่วงเวลาและทางประวัติศาสตร์

1.5.2 ปัจจัยที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จิ้นผิง แบ่งเป็น (2.1) ปัจจัยภายนอกที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จิ้นผิง (ก) ด้านการเมือง เป็นความเปลี่ยนแปลงด้านเหตุการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศหลายเหตุการณ์ภายหลังสงครามเย็น ความขัดแย้งในเอเชียตะวันออก วิกฤตการณ์นิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลี ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ผลพวงต่อเนื่องจากสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐอเมริกาภายหลังการโจมตีตึกเวิร์ลเทรดและเพนตากอนของอัลเคด้า ความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ทรัพยากรธรรมชาติ ตัวอย่างที่สำคัญ คือ ความขัดแย้งทะเลจีนใต้ ที่สัมพันธ์กับจีน ความเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศสมัยนายบารัค โอบามา การเผชิญหน้ากับสหรัฐอเมริกาสมัยนายโดนัลด์ ทรัมป์ (ข) ด้านเศรษฐกิจ จากการถือกำเนิดของกลุ่มความร่วมมือและองค์การระหว่างด้านเศรษฐกิจหลายแห่ง ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้านการพัฒนา การค้า การเงิน การลงทุน และความช่วยเหลือ (2.2) ปัจจัยภายในที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จิ้นผิง (ก) ด้านการเมือง ถือกำเนิดนับตั้งแต่การก่อตัวทางความคิดและประสบการณ์นับตั้งแต่อดีตจนถึงการขึ้นสู่อำนาจของสี่จิ้น ผิงที่มีอุดมการณ์ ความคิด และการปฏิบัติ นับตั้งแต่ ค.ศ. 2012 ที่นำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ข) ด้านเศรษฐกิจ จากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ก่อตัวนับตั้งแต่การเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกนับตั้งแต่ ค.ศ. 2001 การเติบโตทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน การเป็นมหาอำนาจอันดับสองของโลกแทนที่ญี่ปุ่นใน ค.ศ. 2012 ความเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจสมัยสี่จิ้นผิงจากนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญ (ค) ด้านสังคม เป็นความเปลี่ยนแปลงสังคมของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ก่อตัวนับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 2010

1.5.3 สาระสำคัญของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จิ้นผิง จากความเปลี่ยนแปลงในจีนภายหลังการขึ้นสู่อำนาจของสี่จิ้นผิง ประกอบด้วย โครงสร้าง กระบวนการ รูปแบบ วิธีการ เป้าหมาย ขั้นตอน ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์

1.5.3.1 โครงสร้าง หมายถึง ตัวแสดงทางการเมือง ประกอบด้วย ผู้นำทางการเมืองที่มีอำนาจ สถาบันทางการเมือง ที่สำคัญ คือ รัฐบาล รัฐสภา ที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

1.5.3.2 กระบวนการ หมายถึง การกระทำ ความสัมพันธ์ ปฏิสัมพันธ์ พลวัต พัฒนาการ ของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง

1.5.3.3 รูปแบบ หมายถึง การทหาร และการต่างประเทศสมัยสีจิ้นผิง มาจากฐานคิด การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ ยุทธวิธี ความร่วมมือและความขัดแย้งที่เป็นการเผชิญหน้ากับมหาอำนาจอื่น ที่มีความแตกต่างจากผู้นำรุ่นที่ 3 ที่ประกอบด้วย เจียงเจ๋อหมิน จูหลงจี และหลี่เฉิง และผู้นำรุ่นที่ 4 ที่สำคัญ คือ หูจิ่นเทา อย่างมาก

1.5.3.4 เป้าหมาย หมายถึง เป้าหมายทางการเมืองของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง จากการแสวงหาพันธมิตรเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยและความมั่นคงแห่งชาติ เป้าหมายทางเศรษฐกิจ เป็นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จากการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติด้านพลังงาน ระบบโลจิสติกส์ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือด้านการค้าและการลงทุน และเป้าหมายทางสังคม คือ เกียรติภูมิแห่งชาติจากการที่เคยเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลกก่อน ค.ศ. 1880 และเป็นมหาอำนาจอันดับสองของโลกนับตั้งแต่ ค.ศ. 2010 จนถึงปัจจุบัน

1.5.3.5 ขั้นตอน หมายถึง ลำดับขั้นตอนของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง ด้านการเมือง มาจากการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศ การเข้าร่วมการเจรจาหรือการประชุมระหว่างประเทศ การเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดและมีความร่วมมือระหว่างกัน ด้านเศรษฐกิจ จากการเพิ่มความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจทางด้านการพัฒนา การค้า การเงิน การลงทุน และความช่วยเหลือ ความร่วมมือการจัดตั้งกลุ่มความร่วมมือที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าเป็นสมาชิก หรือสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศริเริ่มก่อตั้ง

1.5.3.6 ยุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดจากยุทธศาสตร์ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง หนึ่งในแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt, One Road) การจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank : AIIB) นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียกลาง เอเชียตะวันตกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง แอฟริกา และประเทศเพื่อนบ้านและประเทศข้างเคียง ที่สำคัญ คือ ลาว พม่า ศรีลังกา และกัมพูชา

1.5.3.7 กลยุทธ์ ที่สำคัญ คือ รายละเอียดของการกำหนดนโยบายสาธารณะในกลุ่มประเทศแต่ละกลุ่มประเทศ หรือประเทศแต่ละประเทศ ที่มีความแตกต่างกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียกลาง เอเชียตะวันตกเฉียงใต้หรือตะวันออกกลาง แอฟริกา และประเทศเพื่อนบ้านและประเทศข้างเคียง อาทิ ลาว พม่า ศรีลังกา และกัมพูชา เป็นต้น

1.5.4 ผลกระทบจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง มุ่งเน้นนับตั้งแต่การขึ้นอำนาจของสีจิ้นผิงใน ค.ศ. 2012 ที่มีผลต่อนานาชาติประเทศ (ก) ด้านการเมือง ที่สำคัญ คือ การสนับสนุนรัฐบาลที่สนับสนุนและเป็นพันธมิตรกับสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ความเป็นอิสระด้านการต่างประเทศ

อำนาจและอิทธิพลของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีประเทศที่เกี่ยวข้อง ทางเลือกด้านการต่างประเทศของประเทศที่เกี่ยวข้อง (ข) ด้านเศรษฐกิจ ที่สำคัญ คือ ความร่วมมือกับกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจหลากหลายรูปแบบ การพัฒนา จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้า จากการค้า จากการค้าระหว่างประเทศที่มีหลากหลายรูปแบบ การลงทุน ที่จีนเข้ามามีบทบาทการลงทุนอย่างมาก การเงิน ที่เงินหยวนเพิ่มสำคัญมากขึ้น ความช่วยเหลือ ที่จีนมีความช่วยเหลือหลากหลายรูปแบบ และ (ค) ด้านสังคม ที่สำคัญ คือ ความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมของจีนที่ส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งหลาย ที่สำคัญ คือ ประชากร การศึกษา การแพทย์และการสาธารณสุข และการท่องเที่ยว

1.6. นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

การขยายอำนาจ หมายถึง การแผ่ขยายอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจที่สัมพันธ์ระหว่างกันภายหลังการก้าวสู่ความเป็นมหาอำนาจอันดับสองของโลกของสาธารณรัฐประชาชนจีนนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 2010 มุ่งเน้นการศึกษานับตั้งแต่สี่จีนผิงขึ้นสู่อำนาจใน ค.ศ. 2012 จนกลายเป็นมหาอำนาจอันดับสองจากการมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในคิดเป็นกว่า 12 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา คิดเป็นกว่าร้อยละ 15 ตามข้อมูลใน ค.ศ. 2018 นับเป็นคู่แข่งที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน เน้นหนักความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

ดังนั้น การแผ่ออกรอบด้านของความสามารถ สมรรถนะ ศักยภาพ สมรรถภาพ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อสั่งการ บงการ ควบคุม แทรกแซง และครอบงำ หรืออื่นใด กับประเทศหรือกลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ ทำให้อิทธิพลเหนือประเทศที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ระหว่างกัน เสมือนเป็นลัทธิอาณานิคมใหม่ที่เน้นการครอบงำมากกว่าการปกครอง จักรวรรดินิยมรูปแบบใหม่ที่เน้นการครอบงำทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีการพึ่งพิงระหว่างกัน

ปัจจัยที่มีต่อการขยายอำนาจ หมายถึง ปัจจัยที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง แบ่งเป็น (1) ปัจจัยภายนอก แบ่งเป็น ด้านการเมือง เป็นความเปลี่ยนแปลงด้านเหตุการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศหลายเหตุการณ์ภายหลังสงครามเย็น ด้านเศรษฐกิจ เป็นความร่วมมือ ความขัดแย้ง และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ด้านสังคม เป็นความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) ปัจจัยภายใน แบ่งเป็น ด้านการเมือง ประกอบด้วย แนวคิด อุดมการณ์ และประสบการณ์ของสี่จีนผิง รัฐธรรมนูญ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีน ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ค) ด้านสังคม ที่สำคัญ คือ ความเปลี่ยนแปลงสังคมของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ก่อตัวนับตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 2010

สาระสำคัญของการขยายอำนาจ หมายถึง สาระสำคัญของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง เป็นความเปลี่ยนแปลงในจีนภายหลังการขึ้นสู่อำนาจของสี่จีนผิง ที่แบ่งเป็น (ก) การต่างประเทศสมัยสี่จีนผิง มาจากฐานคิด การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ ยุทธวิธี เป้าหมาย ความร่วมมือและความขัดแย้งที่เป็นการเผชิญหน้ากับมหาอำนาจอื่น และ (ข) ยุทธศาสตร์ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย

ผลกระทบจากการขยายอำนาจ หมายถึง ผลกระทบจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง มุ่งเน้นนับตั้งแต่การขึ้นอำนาจของสี่จีนผิงใน ค.ศ. 2012 ที่มีผลต่อนานาชาติประเทศ (ก) ด้านการเมือง ที่สำคัญ คือ ผลกระทบจากความขัดแย้ง ความร่วมมือ และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลากหลายรูปแบบ (ข) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ผลกระทบความขัดแย้ง ความร่วมมือ และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจหลากหลายรูปแบบ และ (ค) ด้านสังคม ประกอบด้วย ผลกระทบจากความขัดแย้ง ความร่วมมือ และความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลากหลายรูปแบบ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบถึงความเป็นมา ปัจจัย สาระสำคัญของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง และผลกระทบจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง

1.7.2 ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและรอบด้านที่นำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง

1.7.3 ผลงานการวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง เป็นการนำเสนอจาก (1.7.3.1) ความเป็นมาของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนก่อนสมัยสี่จีนผิง มุ่งเน้นอธิบายและวิเคราะห์ความเป็นมาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนก่อนสมัยสี่จีนผิง (1.7.3.2) ปัจจัยที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง แบ่งเป็น ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในที่มีต่อการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วงการขึ้นสู่อำนาจและต่อเนื่องสมัยสี่จีนผิง ซึ่งเป็นปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (1.7.3.3) สาระสำคัญของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง ที่นำมาสู่ความเปลี่ยนแปลง (1.7.3.4) ผลกระทบจากการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง นับเป็นผลกระทบทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

การวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง มุ่งเน้นความเป็นมา ปัจจัย สาระสำคัญของการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสี่จีนผิง และผลกระทบพิจารณาจากเอกสารที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับงานวิจัย และจากการสัมภาษณ์

1.7.4 ผลงานการวิจัยเรื่องการขยายอำนาจของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยสีจิ้นผิง เป็นประโยชน์กับประชาชน กลุ่ม หน่วยงาน องค์กร สถาบัน ที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์ ในประเทศไทย เพื่อเตรียมการกับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จากหน่วยงานภาครัฐ ที่สำคัญ คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

